Naš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „**Slovenska Gospodinja**“ ter velja za celo leto 5 K, za pol leta K 2·50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I. V Kamniku, 22. julija 1905. Štev. 29.

Slovensko in italjansko vseučilišče.

Avstrijski Italjani se imajo zahvaliti samo svojim poslancem, da dobe že letos del svoje lastne univerze. In prav tako se imamo zahvaliti tudi Slovenci svojim politikom, da ničesar ne dobimo.

Italjanskih poslancev je v zbornici 19, jugoslovanskih 27. In vendar so dosegli prvi, dasi manjši po številu, tako važno pridobitev, kakor je univerza, nam pa se smeje c. kr. vlada kar v obraz. In zakaj se more tako zgoditi? Ker nimajo naši poslanci niti toliko resnosti v sebi, da bi znali započeti in končati vsaj eno skupno akcijo. Saj bi še morda šlo, da ni zavist posameznih poslancev tako velika, da jim onemogoči vsak skupen nastop. In to se zgodi zato, ker jim niso na srcu koristi celega naroda, ampak vidijo vsepovsod le reklamo za svojo osebo, torej le osebno korist. **Mi povemo na tem mestu javno, da so varali poslanci ne le drug druzega, ampak ves slovenski narod.** Vsaka stranka je hodila — da, celo posamezni poslanci zase so hodili v naučno ministrstvo, vsak s svojim lastnim načrtom, ki so pobijali drug druzega. Eden je dejal tako, drugi zopet drugače, in v ministrstvu so se očitno smejali našim politikom, in dejali, da mi niti sami ne vemo, kaj zahtevamo.

In bilo bi res nesramno, da bi skušal kdo izmed prizadetih zdaj celo tajiti to zahrbtno spletkarenje, ki je edino krivo, da nismo dobili svoje visoke šole. Da bi se ne zgodilo to, bi imeli tudi mi Slovenci že letošnjo jesen vsaj eno fakulteto slovenskega vseučilišča. Prav v tem smislu se je izrazil našemu sotrudniku sekretar nekega ministrstva, ki je dejal razen tega še, da nastopajo naši poslanci po ministrskih uradih tako neodločno, tako hlapčevski, da so v občudovanje in v posmeh vsem prisotnim uradnikom. Če bi skušal kdo izmed naših poslancev tudi to tajiti, smo pripravljeni povedati še kaj več. In nihče naj ne misli, da nam je to le fraza, s katero hočemo morda komu imponirati. Mi ne poznamo razen resnice ničesar druzega, o tem naj so naši nasprotniki prepričani!

Edina krivda, da ne dobe Slovenci svojega vseučilišča, so naši poslanci. Njih nastop v tej zadevi je tako klavern, da ne vemo, ali je njih obmejenost večja, ali njih politična nezmožnost.

Naša vlada si ne dela nobenih skrbi več zaradi slovenskega vseučilišča, premišlja le še, kje naj je sedež bodoči italjanski univerzi. Te dni so zborovali v Trstu italjanski deželni in državni poslanci v družbi drugih laških politikov, kjer so se izrekli, da mora priti njih vseučilišče v Trst ali pa nikamor drugam. Kakor znano, namerava predlagati vlada malo južnotirolsko mestece Roveredo kot sedež italjanske univerze. Temu pa so se na tem shodu zbrani politiki uprli in pozvali poslance, da zastavijo vse svoje moči, vsa postavna in parlamentarna sredstva (zveni celo kakor obstrukcija!) v dosego italjanskega vseučilišča. Mi smo skoraj prepričani, da se jim posreči to doseči, kar pa postane **smrtni udarec za ves slovenski narod,** ki ima bodočnost le s — Trstom na čelu!

To tudi uvidevajo Italjani, in zato jih ne vodi k tej zahtevi kulturen, ampak zgolj **političen** nagib.

V slučaju pa, da se odloči vlada res za Trst in uniči s tem našo bodočnost, se ima zahvaliti slovenski narod tudi v tem oziru politiki svojih voditeljev. Tedaj pa se naj nam oprosti, če postanemo osebni: in če tudi smo brezobzirni.

Zdaj pa še nekaj statistike: v naši armadi služi (po štetju iz l. 1901) 14.000 Italjanov in 28.000 Slovencev. — — — — — — — — — — — — —

*

Nekateri v italjanski kraljevini izhajajoči listi svarijo naše Italjane pred parolo „ali Trst ali ničesar“, češ, da naj ne rinejo z glavo skozi zid. V tem smislu objavlja tudi „Nouva Antologia“ poseben članek, ki mu iščejo pisca nekateri slovenski listi v takozvanih višjih (diplomatskih?) krogih. Naj povemo, da je dotični članek iz peresa nekega avstrijskega politika.

O novi stranki.

VIII.

Nova stranka v boju.

Kakor tudi je očividna in celo najpriprostejšemu človeku razumljiva zahteva, ki mora biti Novi stranki vodnik, zahteva po slovenski samostojnosti, vendar je gotovo, da zadene baš ta nova stranka na odpor, ne morda pri ljudstvu samem, ampak pri že obstoječih obeh strankah na Slovenskem.

Popolnoma odveč bi bilo dokazovati zopet iznova, da je edina rešitev slovenskega naroda v neodvisnosti od centralne nemške nadvlade. Teh idej pa ni zastopala doslej še nobena naših strank, in kakor se kaže, tudi nima nobena te volje, ampak se prepira rajši še slej za pravcato oslovo senco. Smer pa in ljudi, ki jim je prvi cilj naša samostojnost, te imenujemo mi „Nova stranka“. Ker pa je popolnoma jasno, da nam je treba takega gibanja, ki združi vse te po Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem raztresene Slovence v eno celoto s svojo **lastno upravo,** če nočemo olajševati tujcu podjarmljenje s svojim razkosanjem, zato je odgovorjeno s tem tudi vprašanju, ali je nam Slovencem sploh treba nove stranke ali ne. Nova stranka pa more poseči uspešno v boj le tedaj, če se otrese vseh predsodkov, vsega fantazma in vsake servilnosti. Njena naloga more biti edino: spoznavati obstoječa dejstva, in na tej podlagi tudi uravnati svoje delovanje. Vse nepotrebno in toli sramotno spoštovanje na zgoraj mora nadomestiti trdna volja, vzgojiti slovensko ljudstvo tako, da more spoznavati važnost te zgodovinske naloge. Ona ne sme posnemati mladočeške romantične politike, polne fantastičnih sanj, njene ideje ne smejo viseti tako prazno v zraku; njena edina stvarna naloga mora biti, pripeljati ljudstvo do razumevanja in spoznavanja svojega lastnega položaja v razmerju z močjo in pomenom nasprotnikove sile. Ljudstvu je treba odpreti oči in mu pokazati, na kaj se opira naša vlada pri zatiranju naše svobode in naše samostalnosti.

Prav zato pa zadene „Nova stranka“ povsod na odpor, ki postane tem ljutejši, čim krčeviteje in vztrajneje se drže novi možje svojih pravic. Nova stranka pa ni le popolnoma nasprotna v svojih težnjah tendencam nemške avstrijske vlade, ampak tudi že obstoječima strankama na Slovenskem: liberalizmu in klerikalizmu, ki hočeta delati vsak svojo politiko, a ne pomislita, da ima le tisti boj upravičene zahteve, ki se je porodil iz obstoječih razmer kakega ljudstva. In kaj je bolj naravno pri našem, že toliko stoletij v hlapčevanju umirajočem

Urednik in Gvozdev.

(Dalje.)

Gvozdev se je zdel podoben junaku. Ponosno se je vzravnal in srepo pogledal urednika, ne da bi zakrival svoj zmagonosni čut. Urednik je stopil prav k mizi, oprijel se je z obema rokama; izpreminjal je barvo, zdaj rdeč zdaj bled, in se zaničevalno smehljal pol v zadregi pol iz zlobnosti. Njegove širokoodprte oči so nekam težko mežikale.

„Nihilist?“ je šepetal z boječim zanimanjem založnik uredniku. Ta se je prisiljeno smehljal, odgovoril pa ni ničesar — le glavo je klonil niže.

Urejevalec stavka je šel k oknu, kjer je stal v veliki prsteni posodi cvetoč filodendron. Njegova prijetno zarisana senca je padala na tla, prav tja, kjer je stal metér, opazujoč pričujoče s svojimi majhnimi, črnimi očmi kakor miš. Izražale so nestrpno pričakovanje; tu in tam se je tudi zasvetlikalo v njih kakor visoko kipeč plamen. Založnik sam je gledal na urednika, kakor da pričakuje z vsakim hipom nekaj novega; in slednjič je poznal te željne poglede, vzdignil je glavo in z nemirnim trepetom v obrazu zakliče odhajajočemu Gvozdu: „Dovolite!... Čakajte še! Vi ste me razžalili! — Toda Vi mi delate krivico... Nadejam se, da sami spoznate? Sicer sem Vam hvaležen... za Vašo odkritosrčnost, s katero ste mi vse odkrili... Toda — ponavljati moram...“

Urednik je hotel, da bi zvenelo iz vsega tega norčevanje, ali mesto ironije je bilo spoznati nekaj slabega in hinavskega, in moral je celo nekoliko prenehati, da se je mogel sprijazniti z nasprotjem, ki je vstajalo med njegovo častjo in med posebnostjo njegovega protivnika — tega originalnega človeka, ki se je zdel kakor sodnik temu možu, kakor da je upravičenje za to samoobsebi umljivo.

„Znana reč!“ je dejal Gvozdev, „kdor zna največ in najbolje govoriti, ta ima vedno prav.“

In med vratmi stoječ je gledal okrog sebe s pogledom, ki je izdajal željo, da si ničesar bolj ne želi, kakor priti čim prej od tod.

„Ne, dovolite!“ je pripomnil urednik s povzdignjenim glasom in povzdignjeno roko. „Predno še ste prišli z obtožnico proti meni, ste me že obsodili. Zato imam pravico se zagovarjati. Zato Vas prosim, da me poslušate...“

„Ali kako, da Vam je toliko za me in za mojo obsodbo nad Vami? Zagovarjajte se vendar pred svojim založnikom, če je sploh treba. Ali pred menoj? Kaj mi želite povedati? Če sem Vas razžalil — nu da, potem me tožite! Ali — Vi, in zdaj celo, zagovarjati se pred menoj!... In pri teh besedah se je hitro obrnil, sklenil roki na hrbtu in zapustil dvorano. Ker je imel težke škornje z visokimi petami, zato so tudi njegovi koraki odmevali po velikih uredniških, skednjem podobnih prostorih.

„To imamo zdaj!“ je zaklical založnik, ko je bil Gvozdev že zunaj.

„Gospod založnik, jaz sem v tej zadevi popolnoma nedolžen!“ je izjavil urejevalec stavka, razprostrl roke in se previdno približal k založniku. „Ko urejam stavek, mi je nemogoče vedeti, ali je kaj pridejanega ali ne... Celo noč sem včasih na nogah... Vedno sem tu — in doma mi boleha žena... Otroci so brez nadzorstva... Trojica... Lahko rečem, zadnjo kapljo krvi dam za teh 30 rubljev mesečno... In ko je vzel gospod upravnik Gvozdeva v službo, sem takoj dejal: Gospod upravitelj, tega Nikla Gvozdeva poznam že od mladih nog kot nepridiprava, človeka brez vesti. Stal je že pred okrožnim sodiščem — in je bil že tudi zaprt...“

„Zakaj pa?“ je vprašal urednik premišljeno, ne da bi se ozrl na tega, ki je to povedal.

„Zaradi golobov, gospod, to se pravi, ne zaradi golobov samih, ampak zaradi uloma: ključavnice je

narodu, kakor klic po svobodi? Ali ni odvisna razkosanost slovenskega plemena le od raznih slučajnih ženitvanjskih pogodb Habsburžanov in podobnih privilegiranih rodbin, in je edina naravna posledica tega razkrhanja naše odporne sile zahteva, da se združimo v eno celoto? To so zahteve, na katere nas ne privede bolna domišljija mladega fantasta, ampak zgolj obupni položaj, v katerem živimo in ki nas preti uničiti z vsakim dnevom. Nova stranka mora torej prispodabljati svojo vzgojo ljudstva in boj za našo samostalnost zgolj našim obstoječim razmeram, ki jih živimo danes. Ona mora imeti v svojem boju neprestano pred očmi, da so njena tla le v današnjem slovenskem položaju, in ne posnemati druge slovenske stranke, katerih egoistične in malenkostne prepire smo — upajmo vsaj! — že nebrojkrat neovržno dokazali. Zato pa mora biti osredotočen njen boj na neprestano izkoriščanje vsake prilike, ki omogoči spodnesti tla klerikalizmu in liberalizmu, ki nista prav nič druzega, kakor smrtni udarec našemu narodu. Izmed naših poslancev ni ganil do zdaj nihče niti z mezincem, da bi storil kaj za slovensko samostalnost, in vendar pripadajo vsi ti možje le prej omenjenima strankama!

Nova stranka mora voditi boj proti svojim protivnikom brezobzirno, a vsikdar častno. Trdno mora stopati korak za korakom na pridobljeni teren, neumorno učiti se, učiti in vzgojevati druge, raziskavati po raznih vzrokih in biti vedno pripravljena na najljutejši odpor proti tistim, ki skušajo nadomestiti resnico z nekaj lepo zvenečih besed, svobodo — s suženjstvom. Ona pa je tudi zato politična stranka, ker je njena največja naloga, združiti te razkosane moči v eno silo, ki se morejo braniti popolnoma uspešno napram nemškemu šovinizmu in obmejnosti naše vlade, ki niti tega ne uvidi, da je prvi pogoj za vsak razvoj in obstoj kakega naroda njegova svoboda. In svoboden je narod le v svoji samostalnosti.

In zakaj mora stopiti nova stranka v aktivni politični boj? Ali mar zato, ker se je baš tega spomnil kak vroč domoljub, ko se je navduševal ob Gajevem ilirizmu ali ob panslavizmu mož, ki jih je pobil tako neusmiljeno nihče večji kakor sam Bjelinski? Ne! Vlada sama je skrbela za to, da so se pričeli dvigati novi možje, in neverjetno zveni, a vendar je resnično, da kuje prav ona orožje Novi stranki. Kajti vse te krivice, to teptanje najpriprostejših narodnih pravic, zasramovanje slovenskega jezika — vse to porabi Nova stranka kot najuspešnejše in najizvrstnejše sredstvo v svojem boju.

Ali od vladnega cinizma nista dosti boljši naši stranki. Liberalizmu je že davno odklenkalo, njegovo slavo nam je iskati pri nas v Avstriji v takozvani liberalni eri šestdesetih let. To je zgodovinsko dejstvo, ki je pač nihče utajiti ne more, izvzemši morda kakega slovenskega liberalnega žurnalista, ki meni, da zmaga liberalizmu šele — pride. Liberalni imajo pač nekaj praznih, obrabljenih besed, a nikjer nobenega gotovega programa, zabavljajo kapitalu, pa ne store faktično ničesar proti izkoriščanju kapitalizma (zlasti če je ta slovenski!); z bobnečimi frazami gredo v boj proti klerikalizmu, a mu ne store ničesar žalega, izvzemši morda nekaj psovk; na videz kriče proti židom, v resnici pa prejemajo njih denar in se klanjajo tistemu, ki več da; bojujejo se proti vladi, če se boje, da pride kdo izmed njih v ječo — na drugi strani pa se ji hodijo klanjat v frakih in klakih. O, kako nestanoviten in gnjil je program liberalnih!

Druga stranka pa, ki se postavi novim možem nasproti, je naša slavna klerikalna, ali vsaj tisti fanatiki, ki so že davno pozabili, da je dejal Krist, da pride prej kamela skozi šivankino uho, kakor bogatin v nebesa; da naj gre in proda vse, kar ima in razdeli med ubožce, kdor hoče biti popoln; da duhti ves evangelij same ljubezni in je dejal sv. Janez, da ne pozna nobene višje zapovedi, kakor: Ljubi svojega bližnjega! Ali klerikalni fanatiki (med nje pa ne prištevam tistega duhovnika, ki je zastavil celo svoj zlati križec, le da je mogel pomagati mladim stradajočim ljudem!) so si izmislili na prav perfiden način stavek, da so jim zemeljski zakladi sredstvo v dosego večje notranje popolnosti (mislijo duševne ali telesne?) in obenem pozabili, da je pisal nekoč cerkveni oče Tertullian, da „ni versko, vsiljevati komu vero, ker ta mora izvirati iz proste volje in ne iz posilnosti“. Klerikalci pa izrabljajo vero edino le v agitatorične namene, ker ne ljubijo in ne spoštujejo svojega Krista, ki je dejal: dajte Bogu, kar je božjega . . . Ali pa so mar konzumi, državnozborske volitve in časopisi po Bogu zapovedane institucije? Poznam sicer ves evangelij, ali ne spominjam se, da sem čital tam kdaj o tem.

Vsi ti elementi pa se združijo z vlado in nastopijo proti „Novi stranki“, kajti z rastočim številom slednje se pogrezajo tudi tla vladnemu nasilnemu ponemčevanju, liberalnemu izkoriščanju našega ljudstva in klerikalni hinavščini. Vsi ti trije se zavedajo tega, in ker so si v svesti svojega krivičnega vpliva, svoje umetne ali nasilne moči, zato tudi njih odpor novemu gibanju. Ali to dejstvo ne sme strašiti niti nove stranke niti naroda, ki se zbira okrog slednje, kajti sleherni mora pomisliti, da je treba pustiti vse te medsebojne prepire, da je zdaj prav zadnji čas, odvrniti se od tega negotovega beganja in se pridružiti stremljenju po slovenski avtonomiji.

Kakšno taktiko pa naj zasleduje Nova stranka v svojem boju, o tem je skoro nemogoče povedati kaj stalnega. Vse drugače je pri programu, ki mora imeti nekaj gotovega, nekaj povsem jasnega. Taktiko lahko menjavamo od trenutka do trenutka; kar je danes potrebno, škoduje jutri in zopet obratno. Razumljivo je, da se giblje tudi taktika Nove stranke v gotovih mejah, in popolnoma neodpustno bi n. pr. bilo, da bi se posluževala nova stranka načina boja, ki ga bijejo liberalni ali klerikalni, ali pa taktike naše c. kr. vlade . . .

Mogoče pa je tudi, da zadene novo gibanje kje na stranko, ki je sicer različna od njih programa, a ima vendar tu in tam nekaj skupnega z njim, če tudi se navdušuje za nje iz povsem drugih vzrokov. Tak stik zapelje navadno mlado stranko do kompromisov. Ali mi svarimo iz lastnega prepričanja pred takimi zvezami, ki jih je treba sprejemati res z vso rezervo. Bolje je, polagati vso važnost na izobrazbo svojih pristašev, kakor pa se zadovoljiti s hipnimi uspehi. Če pa že smatra Nova stranka kot umestno, stopiti kdaj v kompromis s kako frakcijo, naj ne stori nikdar tako, da je ona na drugem mestu.

Razumljivo je, da je treba Novi stranki dolgoletnih bojev in v sredstvo ji morejo služiti pač le ona politična sredstva, ki so nam na razpolago: časopisi, brošure in shodi. Ali samo to še ne stori ljudstva povsem razumnega za razne politične naloge. Ljudstvu moramo dati tudi priliko, da se samo udeležuje političnega življenja, in čim prej dosežemo, da stori to iz lastnega nagiba, tem uspešnejše naše delo. Le tako je mogoč napredek. Spuščati se pa v podrobnosti sredstev, ki naj služijo Novi stranki v dosego svojega namena — slovenske samostalnosti in naše svobode — ne smatramo na tem mestu primerno, ker ti detajli spadajo že v — program.

(Dalje sledi.)

Prešernova veselica v Ljubljani.

Sijajno v toliko, v kolikor je bilo vreme ugodno in je vrgla prireditev obilen čisti dobiček — okrog 20.000 K — se je obnesla druga Prešernova veselica v Ljubljani, ki je vzlic trditvam nekaterih časopisov zaostajala na zabavnem programu za prvo veselico istega značaja in namena, prirejeno pred dvema letoma. Častite ljubljanske dame so sprožile to misel, in res se jim je posrečilo doseči v gmotnem oziru za naše razmere prav velikanski uspeh. Pa tudi približno število 14.000 obiskovalcev veselice priča o velikem uspehu reklamnega odseka.

Za veselični prostor so porabili celo „Zvezdo“ in polovico Kongresnega trga in ves ta ogromni prostor je hotel biti premajhen! Ljudij se je res kar trlo in med temi gledalci so švigale sodelujoče gospice, gotovo nad sto po številu in ponujale tu cvetice, tam smodke, tu te je klical zopet iz paviljona neznan nežen glas mlade gospe. Človek bi postajal včasih celo hudomušen v svojih mislih.

Sredi „Zvezde“ je bilo postavljeno obširno plesišče, kjer so vplačali plesalci tekom nekaj ur nad 3000 K! V zabavo sta bili na razpolago dve godbi: Ljubljanska društvena in Kranjska. S svojim preciznim igranjem se je odlikovala zlasti prva, tako da bi tudi vojaška ne mogla bolje, ali iznenadila je tudi Kranjska, ki je igrala izvečine priljubljene domače. Na Kongresnem trgu je bil postavljen tudi vrtiljak, muzej in varieté ali „šmira“, kjer je imel človek dovolj prilike, nasmejati se. Le žal, da so imeli nekateri igralci tako malo boljšega ukusa. Seveda, če je pomislil kdo, da tudi znane „Stehgreifkomödien“ niso bile boljše, se je pač moral zadovoljiti s tem proizvajanjem.

V občno zabavo je bil tudi namenjen šaljivi list „Goljfiva kača“, ki bi pa dosti bolje storil, da je izostal. Nekateri ljudje res ne vedo, kdaj vzbujajo humor in kdaj pomilovanje. Kako je mrcvarjen tu slovenski jezik, to je res nedopustno, in najsi je napravil kdor že te banalne posnetke po Prešernovih pesmih. Tako skvarjajo takozvani inteligentni širšemu občinstvu govorico. Prav tako klavern je bil „Žane z Iblane.“ Ali res ni bilo nikogar, ki bi znal preprečiti te razne robate dovtipe?

Na čelu vsej veselični prireditvi je stala soproga dr. Tavčarja, gospa Franja dr. Tavčarjeva, ki si je stekla brezdvomno velikih zaslug za to, kakor za veselico pred dvema letoma in s tem pripomogla k tretjini izdatkov za Prešernov spomenik.

*

Pred veselico je imel mladi slovenski naravoslovec P. Grošelj dvoje predavanj o Prešernu. Da je govoril dobro, priča dejstvo, da je padel po njem znani slovenski dnevnik s prav tisto mržnjo in pri-

---

odpiral. V sedem golobnjakov je ulomil, gospod, in to v eni noči! . . . In vso našo golobjo zalego nam je pokončal — vse ptiče je izpustil! . . . Tudi jaz sem imel tam dva temnosiva, in od tedaj sta oba izginila, dve tako dragoceni živalici!“

„Jih je on pokradel?“ je poizvedoval radovedno založnik.

„Ne — tega on ne stori. Bil je pač obdolžen tatvine, ali morali so ga oprostiti. On je pač le samo, no — nepridiprav. Vse ptiče je izpustil in se veselil in smejal potem nam lastnikom teh živalic . . . Čestokrat smo ga potem pretepavali, enkrat je moral celo v bolnico . . . Komaj pa pride odtod, že postavi v peč moje snahe hudiča . . .“

„Hudiča?“ se je začudil založnik.

„Taka budalost!“ je zaklical urednik in skomizgnil z ramo, nagubil čelo in se vtopil v premišljevanje.

„Popolnoma resnično je to, samo izrazil se nisem dovolj jasno“, je menil urejevalec stavka. „On je namreč tudi pečar, ta Gvozdev, to morate vedeti. On je sploh vse, kar hoče kdo: in zna litografirati, grafirati, instalira vodovode . . . Torej snaha — veste, ona ima svojo hišo — je iz duhovniškega rodu . . . in je ukazala Gvozdu, da ji postavi peč. No, on je vse to tudi tako napravil, kakor je treba take stvari . . . Ali ta nepridiprav vzida v peč tudi steklenico, ki jo napolni z živim srebrom, z žreblji . . . in še z neko stvarjo, pa se je zdaj ne morem domisliti. To pa napravi potem neko godenje, glasove, kakor da kdo vzdihuje ali stoka; nu — in potem so ljudje govorili, da je vzidan hudič. Če kurijo peč, razumete, se segreje tudi živo srebro in se premika in giblje po steklenici; s tem pa se pregibljejo tudi žreblji in drugo železo in to se drgne in praska po steklu, in odtod ti hudičevi glasovi: šivanke praskajo po steklenici, kakor da škriplje kdo z zobmi, žreblji povzročajo zopet drugačne glasove — res, človek bi znorel . . . Snaha je vedno hotela hišo prodati, ali nihče je ni hotel kupiti . . . Kdo tudi vzame hišo, v kateri tiči hudič, prosim Vas! Tri božje službe je dala opraviti v hiši — celo z blagoslovom! — ali pomagalo ni ničesar! Tulila je žena, rjovela! Hčer je imela za možitev in zdaj naenkrat — — hudiča v hiši . . . Smilila se nam je ubožica! — Zlezla je v same gube! In zdaj se drzne ta Nikl, oglasiti se kot rešitelj! Daj mi 50 rubljev, in jaz ti odpravim hudiča iz hiše. Dala mu je polovico kar v naprej; potem pa — ko vzame Gvozdev steklenico iz peči in vidi, kdo je delal hudiča — no! — potem! Tožiti ga je hotela, ali odsvetovali so ji. Take in še vse polno drugih stvari ima na vesti ta nepridiprav.“

„Da, in za njegove neumnosti naj nosim zdaj jaz odgovornost! — Jaz?!“ je zaklical urednik in pričel zopet znova letati po dvorani. „Kako neumno! Kako brutalno! Kako gnjusno! . . . O moj Bog!“

„No, tako hudo pa vendar še ni!“ skuša pomirjati založnik. „Pač morate priobčiti posebno poslano, popravek — izjavo . . . Interesanten pa je vendar ta fantè; toda bes ga lopi! Hudiča postavi v peč! . . . Ha-ha-ha! Ne, res imenitno! . . . Plačilo za vse to mora prejeti, zato že poskrbimo. Duhovita pa je ta kanalja, resnično, človeka dobi na svojo stran, da sam ne ve kdaj, tako . . . tako — posebno, veste?“ — in pogleda proti stropu.

„Kaj Vam pa je?“ vpraša urednik jezno.

„Nu, da. Zakaj pa ne? Saj je stvar tudi zabavna in tako brez vzroka Vam tudi ni tega napravil . . . Ne, ta fant je res duhovit!“ je pristavil navlašč založnik, kakor v odgovor na urednikovo jezo. „Po katerem paragrafu ga sodnijski zasledujete?“

Urednik je stopil hitro tik založnika.

„Ne zasledujem ga, gospod! — Ne morem ga, ker . . . ima ta vražji človek res prav! Bog zna, kaj vse se godi v Vaši tiskarni! — Saj ste sami slišali!

stranostjo, kakor napada v zadnjem času vse, kar ni strogo klerikalnega. Obžalujemo pa, da ni bilo vsaj eno predavanje namenjeno najširšim slojem in v ta namen brezplačno. Priporočali bi to za jesen, ob odkritju spomenika, zlasti še, ker so projecirane slike, ki so izpolnjevale predavanje, tako ugajale.

Akademiki prosijo:

Z nekim neprijetnim čutom se vračajo letos slovanski sosebno slovenski dijaki v domovino. Bojijo se, da jim bo začenši s prihodnjim zimskim tečajem že itak siromašno življenje v tujem vseučiliškem mestu še bolj otežkočeno, da ostanejo sosebno v slučaju bolezni osamljeni in zapuščeni, kajti oni zavod, ki priskoči slov. dijaku na pomoč v skrajni sili, ki ga podpira in neguje, kadar se mu približa največja sovražnica — bolezen, propada ter bo v prih. letu ustavil svoje humanitarno delovanje — ker mu manjka podpor. „Bolniško društvo za slovanske visokošolce v Gradcu“ se je ustanovilo v začetku z. t. 1896/97 z namenom, da preskrbuje svojim članom v slučaju bolezni brezplačno zdravnika, zdravila in po potrebi bolniško oskrb, siromašnim dijakom v slučaju smrti tudi brezplačen dostojen pogreb. To nalogo je „bolniško društvo“ zvesto izvrševalo. Dobilo si je najznamenitejših medicinskih strokovnjakov, ki večinoma brezplačno opravljajo službo društvenih zdravnikov, sklenilo je pogodbo z lekarnami, ter pridobilo olajšav na „splošni bolnici“. Na stotine slovanskih dijakov je že vživalo udobnosti, katere nudi „bolniško društvo“ svojim članom, marsikateremu je ohranilo zdravje ter ga obvarovalo bednega bolnega življenja in nekaterim nesrečnim je tudi pripravilo dostojno zadnjo posteljo v tuji zemlji. — Ni se torej čuditi, da je izdalo „bolniško društvo“, ki šteje med svojimi člani dobrih 50% Slovencev, v 8 letih svojega obstanka skoraj 8500 K v svoje namene, vsota, katera vsako leto neprimerno raste, tako da je „bolniško društvo“ letos n. pr. plačalo samih bolnišničnih stroškov okoli 900 K in približno ravno tako visoko svoto v lekarnah. Rastočim izdajam pa ne odgovarjajo podpore. V prvih letih svojega obstanka je društvo prejelo precej podpor, različni dobrotniki, predvsem slovenske posojilnice, so mu pomagali pripraviti kapital — a te podpore so z malimi častnimi izjemami izostale in danes je društvo navezano na članarino svojih 120 članov (po 3 K na semester) in pa na pičlo glavnico, ki se je baš letos tako skrčila, da bo preostalo začetkom prihodnjega leta borih 600 do 700 K, s katero svoto pa društvo nikakor ne more naprej poslovati.

Zato se obračajo slovenski akademiki v Gradcu do svojih prijateljev in dobrotnikov, obračajo se do vseh onih, ki so skusili in poznajo bedo in neznosni položaj bolnega dijaka, obračajo se tudi do onih, ki so nekdaj kot člani „bolniškega društva“ vživali njega udobnosti in dobrote z nujno prošnjo, da z denarnimi prispevki rešijo ta velepomembni zavod propada ter mu opomorejo, da lahko i zanaprej deluje v prospeh in blagor slovenskega dijaštva v Gradcu!

V imenu slovenskih graških akademikov

phil. Albert Kramer — phil. Franc Kotnik

Trbovlje — Guštanj (Gutenstein, Koroško.)

NB. Doneske sprejema in izkazuje tudi naše uredništvo.

Kriza na Ogrskem.

Revolucija.

Zdaj priznavajo že tudi nekateri poslanci iz opozicije, da tiči Ogrska v pravi revoluciji. Davkov nihče ne sprejema, rekrutov nihče ne novači, kako pojde tako naprej? Zakonik št. 21 iz leta 1868. daje komitatom pravico, pobirati le tiste davke in vojake. ki jih dovoli zbornica. Ker pa tega ta ni storila, so posamezne municipije v popolni pravici, če se drže pasivnega odpora, ki ga je proklamirala tudi združena opozicija.

Fejervarijev obupni klic in odgovor Košutov.

V velikih skrbeh za zaključek pasivnega odpora komitatov je izdal Fejervary na vse municipije opomin, ki govori v dolgem patozu o patriotičnih dolžnostih, o ljubezni do domovine itd. Edino stvaren po smislu je konec, ki pravi, da je vlada namenjena anulirati vse sklepe municipijev, ki se pečajo s pasivnim odporom pri nabiranju novincev in davkov. Temu odgovarjajo revolucionarji v posebnem elaboratu, ki imenuje Fejervarijevo postopanje protiustavno. Fejervariju je izrekla vsa zbornica popolno nezaupanje, torej nima on nobene pravice do kakih odlokov ali manifestov na narod. Če bi hoteli uradniki pri komitatih res poslušati Fejervarija, storijo s tem protipostaven korak, kajti po zakonu iz leta 1868. ne smejo sprejemati po zbornici ne dovoljenih davkov in vojakov.

Narod plačuje uradnike.

Ker pa ne sprejema nihče davkov, je naravna posledica tega, da pride prej ali slej trenotek, ko ne bo mogoče plačati uradnikov pri municipijah. Za ta slučaj pa se obrača Košutova stranka na narodno radodarnost, ki naj nadomesti škodo uradnikov. Eden bogatašev je že obljubil za tak slučaj 120.000 kron. —

Krona — odjenjuje.

Tako skrajna revolucionarna sredstva, kakor jih vporablja neodvisna stranka v dosego svojega namena, so dala povod, da odjenjuje tudi že — krona. Fejervari ima po zatrdilu naučnega ministra že toliko koncesij v vojaškem oziru, da bi ostalo pri armadi komaj 60—80 neogrskih besed in avstrijske barve in habsburški grb. Polkovni jezik naj je madjarski in le povelja se izvrše z dosedaj navajenimi besedami. Krona je pravzaprav že vse drugo dovolila, samo koncesije v besedi „poveljevalni jezik“ ne. Ali revolucionarji še tudi s tem niso zadovoljni, in morda ima krona prav kmalu priliko, stopiti zopet korak nazaj od svojega „neomajanega stališča“. Krona pa je tudi obljubila, prestaviti vse ogrske častnike k ogrskim polkom. (Naša armada ima 227.000 Nemcev, 120.000 Ogrov, 430.000 Slovanov in 62.000 Rumunov in Italjanov. Čehov-vojakov je n. pr. 55.000 več kakor Ogrov-vojakov!)

Sam si dela pravico.

Četovodja Benedek je peljal vojake skozi mesto Maroš. Ko sreča nekega nadporočnika, zapoveduje v madjarskem jeziku: ‚desno, glej!‘ nakar ga je dal nadporočnik takoj zgrabiti in zapreti. Preveč navdušeni vojak pa se ohladi pred vojnim sodom.

Ministrov mandat v nevarnosti.

Na Ogrskem mora vsak poslanec, ki postane minister, še enkrat kandidirati in se dati voliti, drugače zgubi njegov mandat veljavo. Tako je bilo tudi z novim justičnim ministrom, ki je dobil pri zopetni kandidaturi le 1349 glasov, njegov protikandidat, Slovak Stodola 1455. Ker je treba ožjih volitev, je zelo verjetno, da glasuje tudi neodvisna stranka, ki ima res samo 191 glasov, za slovaškega kandidata, samo da propade minister.

Madjaronska vlada na delu.

Domobranski minister v Budimpešti je, kakor piše „Pokret“, izdal hrvatskim domobranskim podčastnikom certifikate v madjarskem jeziku in na istih docela pomadjaril hrvatska imena podčastnikov. „Pokret“ pravi, da je tako skrunjenje zakona zahvaliti edino le zaspanosti hrvatskih zastopnikov, ki si ne upajo nastopiti za pravice svojega naroda.

Srbija.

(Razne želje.) Kralj Peter kar ne da miru nekaterim ljudem. Nemci jedva niso mogli pretrpeti, da ni prišel kak njih princ na srbski prestol, zdaj pa pišejo Ogri, da se bliža čas, ko zadene morda Petra ista nesrečna usoda, kakor njegovega prednika. Pristaši Obrenovičev želijo baje spraviti na prestol Milanovega nezakonskega sina Milana Kristića.

Bolgarija.

(Knez — kralj.) Te dve besedi rojita Ferdinandu po glavi. Mož bi rad postal kralj, zato je obiskal že vse večje dvore, baje je že vse pripravljeno. Sicer pa je vse eno, ali je Ferdinand knez ali kralj, umre vzlic temu.

Makedonija.

(Poboji.) V Monastirskem vilajetu so se zopet spopadle bolgarske vstaške čete s turškimi vojaki. Izgube Turkov so neznatne, na bolgarski strani je bil eden ubit, pet ranjenih. Bolgari so pobili v zadnjem času že deset patriarhistov.

(Angležizginil.) V šest ur od Monastira oddaljenem mestecu je opravljal Angež Wills službo kot uradnik tobačne režije. Ker ga pa že skoro teden dni pogrešajo, sodijo, da so ga odpeljali vstaši, da izsilijo visoko odkupnino.

Kreta.

(Sklep velesil.) Konzuli velesil so sklicali nekatere voditelje vstaškega gibanja na Kreti in jim sporočili, da ni mogoče spričo obstoječega prepornega položaja v Evropi izpremeniti političnega značaja otoka. Vstaši dobe odlok pol meseca, da odložé orožje in obljublja se jim v proklamaciji pomiloščenje, izvzemši zločince in begune od žandarmerije. Če se pa vstaši sami ne udado, prično velesile proti njim pravo vojsko. Italija je že poslala na otok 130 mož v pomnožitev svoje posadke.

Nemčija.

(Nov admiral.) Nemški cesar Viljem je imenoval švedskega kralja velikim admiralom nemške mornarice.

(Uporna križarka.) Mornarji majhne nemške križarke so hoteli obrniti na-se pozornost cesarja s tem, da so razobesili mesto bele zastavice umazano krpo. Pritožiti so se hoteli zaradi nepopisne strogosti in pedanterije svojega kapitana. Ali raztrgana cunja je Viljema tako razdražila, da ni hotel več videti križarke in je ukazal, da mora odpluti. Morda pa bi storil vladar bolje, da bi vprašal mornarje, zakaj so nezadovoljni in kaznoval le krivce?

(Tehnike zaprte.) Po vzgledu pruskih tehnik so zaprte zdaj tudi vse ostale nemške tehnike Poljakom iz Avstrije in Rusije.

(Proti trgovini z ženskami.) S tem tednom stopi v veljavo domena raznih držav v zadevi obrambe trgovine z dekleti. Pogodba, ki so jo podpisali odposlanci raznih držav že v maju lanskega leta v Parizu, obljublja res izdaten odpomoček strahovito razviti trgovini z mladimi ženskami.

(Volitve na Bavarskem.) Volitve v bavarski deželni zbor so končane. Izid je sledeči: središče, klerikalci 102 mandata (+ 18); soc. dem. 12 (+ 1); demokrati 2 (+ 1); liberalci, agrarci in konzervativni 43 (— 20). (+ pomeni: pridobili, —: izgubili.)

Francoska.

(Zbornica na počitnicah.) Tudi francoska zbornica je zdaj na počitnicah. V tem zasedanju je dokončala tako važni zakonik o ločitvi cerkve od države, kar ima gotovo še nedoglednih zgodovinskih posledic, rešiti je morala spor z Nemčijo zaradi Maroke, kar je zahtevalo padec francoskega ministra zunanjih zadev, prav v zadnji seji pa je še sprejela zakonik, ki dovoljuje bolnim starcem obligatorične

---

In jaz?! — Igrati moram prav zaradi Vas v tej komediji najbolj smešno ulogo! Ta človek ima tisočkrat prav!“

„Tudi v besedah, ki jih je podtaknil Vašemu članku?“ je vprašal založnik zlobno in se ugriznil v ustnice.

„Nu da! — Gotovo! — Tudi v tem . . . Ali Vi morate vendar razumeti, gospod: saj izdajamo liberalen časopis . . .“

„Ki izhaja v 2000 izvodih — vštevši vse številke, ki jih pošiljamo zastonj in ki jih menjavamo za druge časopise“, je pristavil založnik suho, „med tem ko izhaja naš konkurenčni list v 9000 izvodih!“

„Kaj po-potem?“

„Nič.“

Urednik je zamahnil obupno z roko in korakal zopet žalostnega obraza po dvorani.

„Zares nenavadna situacija!“ je mrmral. „Kakor da bi zganjal kdo vse pse samo na enega, in še ta bi imel torbo na gobcu. Ha-ha! In vse to po volji enega samega izmed teh ne-srečnih delavcev! . . . O moj Bog!“

„Pustite vse to, dragi, in pomirite se“, je menil založnik, ki ga je že izmučila urednikova nemirnost in razburjenost. „Vse mine, in prav tako tudi to, Vašo časnikarsko čast si pa gotovo znate dobiti nazaj; najsi že tako ali tako. Vsa stvar se mi zdi veliko več smešna kakor tragična.“

Kakor v spravo je ponudil uredniku roko in šel proti obešalniku, ki je stal pri vratih.

Nenadoma pa se odpro duri in na pragu se pokaže Gvozdev.

Imel je šapko na glavi in se smejal ne baš neprijazno.

„Hotel sem Vam samo povedati, gospod urednik, če me želite tožiti, da se ne obotavljajte več, ker imam namen, zapustiti ta kraj čim prej . . . nu in po odgonu bi pač ne prišel rad nazaj.“

„Pojdi k vragu!“ je zavpil redakter, jokal se skoro vsled same besnosti in dirjal v nasprotni konec dvorane.

„Torej — poravnano!“ je dejal Gvozdev, popravil si šapko na glavi, mirno se obrnil na pragu in izginil.

„O-o-o, kanalja!“ je izgovarjal založnik pritajeno, a vzradoščen, in blaženo se smeje je oblekel svoj površnik.

podpore iz državne blagajne. Morda bi bilo tudi v Avstriji dobro, poskrbeti za stare ljudi?

Angleška.

(Nov volilen red.) Angleška zbornica razpravlja v tem tednu o volilni reformi. Vlada namerava namreč, razdeliti deželo iznova na posebne volilne okraje, temu pa se upirajo liberalci in pa nacionalisti iz Irske.

(Tujci na Angleškem.) Do sedaj je veljala tudi na Angleškem postava, ki ni trpela v deželi tujcev, ki nimajo toliko sredstev, da bi se preživeli s samostojnim delom. Zbornica pa je sprejela zdaj predlog vlade, ki pravi, da ne da pomanjkanje sredstev nobenega povoda za izgon tujcev, ki se žele naseliti na Angleškem in ki so preganjani vsled verskih ali političnih vzrokov. Teh begunov vlada niti ne izroči niti ne kaznuje, ampak jim odpre celo svoje azile.

Belgija.

(Praznovanje samostojnosti.) Belgijci (6 miljonov preb. po številu) praznujejo te dni petinsedemdesetletni jubilej svoje samostojnosti. Kakor znano, je bila združena Belgija do l. 1830 z Nizozemsko v eno kraljestvo, prepiri vsled narodnosti pa so bili na dnevnem redu. Nizozemci so izvečine Nemci, Belgijci so Francozi. Zdaj pa so praznovali slednji obletnico svoje narodne samostojnosti z izprevodi društev in iluminacijo glavnega mesta Bruselja, kjer je hotela povzdigniti slavnost celo velika cerkvena procesija. Slavnostim je prisostvoval tudi kralj Leopold II., ki je bil predmet živahnim aklamacijam ljudstva.

Španija.

(Demisija.) Demisioniral je finančni minister, ki pa je že dobil svojega namestnika. Mož je imel že menda dosti, bižetirati s praznimi španskimi blagajnami.

Vatikan.

(Papež graja.) Papež je izrekel po svojem sekretarju frančiškanom v Zadru in Splitu najstrožji ukor, ker delajo propagando za slovansko bogoslužje.

Dogodki na Ruskem.

Zadnji atentat v Moskvi.

Atentat na naslednika velikega kneza Sergija zelo vznemirja rusko vlado. Raznesla se je vest, da je pripravljenih v mestu še mnogo drugih, ki le čakajo vsak svojo žrtev. Atentatorju je ime Jurij Krizikovski, bivši slušatelj moskavske univerze. Pripadal je stranki socialistov revolucionarjev.

Zaradi Patjómkina.

Ministrstvo zunanjih zadev namerava poslati na vse velesile okrožnico, ki izraža, da ne more dovoliti Rusija, da ostanejo uporniki z ladje „Patjómkin“ brez kazni. Postopanje Rumunije v tem oziru je kršenje podpisanih pogodb med državami. Uporni mornarji so bili navadni zločinci hudodelskega značaja in ne političnega.

Nova atentata.

V kurlandskem mestu Nesavi je ustrelil neznan človek cerkvenega predsednika in ga ubil; prav tako je streljal v Varšavi neznan revolucionar na nadstražnika, ki se je zvrnil takoj mrtev na tla.

Nemiri na kmetih.

V južnem delu Rusije, zlasti pa kerzonski guberniji vre med kmeti tako, da je vojaštvo dostikrat preslabo, da bi kaj opravilo. Kmetje imajo na razpolago celo bombe.

47 oficirjev ustreljenih.

Vojaški zapovednik v Varšavi je dal ustreliti 47 oficirjev, ker so se branili iti na vojsko. Stotnija, ki je imela nalogo, izvršiti obsodbo, je vrgla v zadnjem hipu puške od sebe in zbežala, šele druga stotnija kazakov je pomerila na uklenjene častnike. Ljudstvo je vsled tega nad kazaki silno razburjeno; ko so se vračali v vojašnico, so nekateri iz množice celo na streljali nje.

Kongres zemstev.

V Moskvi se je sešel zopet nov kongres zemstev, ker se je pokazala nevarnost, da niso bile zadnje carjeve besede, ko je obljubil ljudsko zastopstvo, resnične. Takoj prvega dne zborovanja, ki se je vršilo v privatnem stanovanju kneza Dolgorukega, je prišla petorica policijskih uradnikov in zahtevala zaključitev kongresa. Ker so proti temu zbrani glasno protestirali, so vzeli uradniki le protokol, da se niso pokorila zemstva njih ukazu in napisali vse osebe. Ko so policijski organi odšli, so zbrani nadaljevali z zborovanjem.

Car odstavljen?

Še vedno prihajajo iz Rusije poročila, ki se bavijo resno z mislijo, odstaviti carja in ga nadomestiti s provizorično vlado. Baje so tudi nekateri na dvoru tega mnenja, med njimi neki celo caricavdova, ki je mogoče najinteligentnejša iz cele vladarske rodbine Romanov. Govore o palačni revoluciji.

Zadnje žrtve v Odesi.

Sotrudnik našega lista nam poroča, da je bil več ur skupaj z učiteljem glasbe K. iz Odese. Ta zatrjuje, da je bilo ubitih od vojakov najmanj 700 ljudi. Kazaki so ulice kar zaprli in streljali v gnječo ljudstva. Bil je tudi na obrežju, kjer je bil izpostavljen umorjeni pomorščak iz „Patjómkina“. Dejal je, da je bilo razburjenje v Odesi nepopisno.

Uporniki iz Patjómkina.

Nekaj upornih mornarjev, ki jim je dala Rumunija potne liste, so dospeli te dni preko Dunaja v Švico, kjer so izdali poseben oklic na ondotne ruske kroge.

Rusko-japonska vojna.

Pogajanja za mir.

Mesto že zadnjič imenovanega ruskega pooblaščenca za pogajanje za mir je imenoval car naenkrat bivšega finančnega ministra Viteja. Ta vest je vzbudila v vseh krogih veliko senzacijo, ker je znano, da je liberalni Vite pri reakcionarnih krogih na ruskem dvoru in celo pri carju samem zelo neprljubljen. Zatrjujejo pa, da se je odločil car k temu koraku le na posebno prigovarjanje angleškega kralja. Z Vitejem potuje še 42 uradnikov, ki tvorijo vsi rusko mirovno konferenco. — Da bi se zanašal car vedno na Viteja, bi bilo danes v Rusiji marsikaj bolje, ljudstvo bi imelo svoje zastopstvo in zelo dvomljivo je, če bi se prigajala taka grozodejstva in atentati, kakor se ponavljajo zdaj dan na dan.

Premirje v Mandžuriji.

Predsednik Združenih držav severoamerikanskih si prizadeva neprestano, doseči v Mandžuriji premirje. Njujorški „Globe“ poroča, da ima predsednikova akcija zdaj toliko uspeha, da so privolili Japonci skleniti premirje pod gotovimi pogoji, a to samo na mandžurskem bojišču, z armado Lenjéviča.

Steselj pred sodiščem.

Petrograjska „Naša Žizn poroča, da se je izrazilo sodišče o Steslju, bivšemu poveljniku v Port Arturju, zelo nepovoljno in sklenilo, da mu ne dovoli, sprejeti častne sablje, ki so mu jo poslali Francozi.

Strossmayer o rusko-japonski vojni.

Nekaj tednov pred svojo smrtjo je govoril Strossmayer z neko rusko damo o vojni ter jej mej drugim izrekel svoje mnenje o tej vojni: „Rusija je od Boga prejela to kazen, ker se je njena diplomacija okoriščala na azijskem Iztoku, a zaradi tega pozabljala na svojo misijo osvobojenja evropskega Iztoka. A brez ozira na sedanje nesreče Rusije verujem na konečno zmago Rusije uprav tako, kakor verujem v njeno poslanstvo pomirjenja Cerkve. Naj bi mi Gospod dal še kako leto življenja, da bodem priča slovanskega veselja!“

Štajersko.

Velika ljudska veselica v Gornjem gradu dne 6. avgusta obeta biti pravcata narodna slavnost: 25letnica „Narodne Čitalnice“, 20letnica „Požarne brambe“ in 15letnica „Pevskega društva“ — to so prilike, kakoršnih se v enem kraju ne nahaja z lepa. Zaradi tega obeta biti ta slavnost nad vse zanimiva. Sodelovala bodo razna društva kakor „Celjski Sokol“, „Celjsko pevsko društvo“, „Kamniška Lira“ itd. Gasilci pridejo od vseh strani in drugi narodni gostje prispo v velikem številu k udeležbi tega narodnega praznika naše divne Savinske doline. Za mnogovrstno zabavo je poskrbljeno v obili meri. Torej dne 6. avgusta vse v Gornji grad, kdor količkaj more in — čuti narodno!

„Nemški značaj“ Dobrne. (Dopis.) Kopališče Dobrna blizu Celja je le v toliko „nemškega značaja“, v kolikor se hodijo valjat v njega toplo vodo nemški „bolniki“, osobito ženske. Prebivalstvo Dobrne pa je in ostane izključno slovensko. Onih par nemških klatežev, ki žive kakor muhe enodnevnice od kopaliških gostov, pač ne pride v poštev! In vendar si drzne „Vahtarica“ govoriti o „nemškem značaju“ Dobrne in zatrjevati, da se mora ta značaj „odločno varovati“. Do tega oboroženega izraza je spravilo „Vahtarico“ dejstvo, da je kopališka godba v Dobrni dne 9. t. m. ob prihodu knezoškofa Napotnika igrala med slovenskimi trobojnicami. Ker so godci po večini Čehi, jim listič v Celju očita, da so šli igrat iz slovenskih političnih motivov, le da pokažejo svoje slovansko somišljenje z dobrnskimi Slovani. Zanimivi so res ti prusaki! Oni bi se smeli košatiti po naših tleh in razobešati svoje frankfurtarice, kjer koli jim drago in izzivati nas, — mi pa bi ne smeli prirejati svojih narodnih slavnosti v svojem narodnem duhu! Tako mogočni pa še vendar niso ti tevtoni, da bi se jim moral klanjati ves svet!

„Wehrschatz“- marke. Da bi tevtonči ne zaostali v ničemur za nami — znano je, da nas posnemajo s svojim Schulvereinom, s svojimi vžigalicami itd. — „izkunštvali“ so, vzporedno našemu narodnemu koleku nekake „Wehrschatz“-znamke, ki jih naleplјajo na pisma, dopisnice itd. Skupiček za to gre (?), kakor kaže ime, v „brambeni sklad“ t. j. v blagajno, ki se ima boriti proti narodni samoohrani. Zares plemeniti „Wehrschatz“ to!

Od koga živi Maribor. Maribor, istotako tudi Ptuj, Celje in vsa mesta na našem jugu žive le od kmetskega prebivalstva, sredi katerega se nahajajo. Ako bi kmetje ne znašali trgovcem in obrtnikom v teh izdajskih mestih svojih novcev, bi morali poginiti kakor ribe na suhem. V zahvalo za to pa so zdaj n. pr. mariborski trgovci in obrtniki večinoma glasovali za nemškega strastnega Wastiana, ki bo kot poslanec delal škodo Slovencem, kjer bo le mogel. Slovenski okoličani Maribora naj vendar dokažejo, da lahko žive brez izdajskih trgovcev in obrtnikov in naj nosijo denar ljudem, ki so slovenskih grošev vredni!

Bruna v svojih očeh nočejo videti! (Iz Šoštanja.) Koliko so razbijali in sleparili naši judeži in prusaki za časa naših občinskih volitev! Kako so si izmišljali vse možne hudobije, da bi razveljavili za nje neugoden izid istih. Trikrat so se volitve morale obnoviti zaradi njihovih perfidij — — in kaj jim je dalo povod za nesramno kljubovanje? Nič druzega nego to, da so hoteli opravičene slovenske posestnike iztirati iz volilne liste, posleparjene „nemške“ glasove pa spraviti v listo! Ves ta humbug jim je služil za hudomušnosti proti pravilno vršečim se volitvam. Na tak način bi bili radi prišli do nadvlade v občini. Ker pa jim vsi podli poskusi niso hasnili, napel je njih prvi hajduk Pommer zadnjo struno in v državnem zboru, kjer bolje poznajo naravo političnih odnošajev pri nas, nego Pommer, skušal vlado prepričati, da smo mi Slovenci tu doli deroči volkovi, pruski judeži pa da so nedolžna jagnjeta.

Vso ničvrednost „nemških“ politikov tu doli pa najbolj osvetljujejo dejanja, ki so prikrojena prav po kopitu primorskih Lahonov pod zaglavjem „osar tutto“ (vse poskusiti), da zmagajo! Na Teharjih, v Vojniku in v raznih drugih krajih so za časa volitev ti ljudje uganjali reči, kakoršnih so težko zmožni celo gališki in ogrski judje. Svojim plačanim pristašem so s sleparskimi pogodbami izročevali koščeke zemljišč in jih prepisavali v njih last, da bi tako iz njih naredili svoje „opravičene volilce“. In ti posestniki“ ne stanujejo ne v Vojniku, ne na Teharjih in niso nikoli plačali od teh zemljišč niti novčiča davka, — pač pa je za časa volitev plačal za nje politični nemški volilni zaklad. Kako so se mogla taka nepostavna dejanja vršiti pred c. kr. zemljiško knjigo, c. kr. davkarijo, to je naravnost neumevno, ako na teh sleparijah niso sodelovali vsenemški misleči c. kr. uradniki sami!

Ako pa se je to poslednje godilo, kako je mogoče, da taki ljudje hodijo nekaznovani okrog? In slučajev, da so se na tak način z nemške strani delali „volilci“, je večje število. Taki volilci so celo sami potrjevali, da niso nikoli prevzeli takih zemljišč, drugi zopet, da je lastnik tako „prodana“ zemljišča zopet nazaj terjal. Tu se ogledujte, vsi pruski „poštenjaki“, — ta dejstva naj bi pripovedoval Pommer v državnem zboru, pri tem bi bil imel vsaj zavest, da je govoril resnico.

Uime. Zadnje nevihte so napravile po Dolenjem Štajerskem obilo škode. Posebno hudo je prizadejala nevihta Št. Juriju ob južni železnici. 6. t. m. proti večeru je prihrula čez to občino in v pol ure napravila na tisoče škode. Vihar je razdrl nad 20 gospodarskih poslopij in dve hiši. Drevje po vrtih in gozdih leži na tleh. Enemu samemu gospodarju je nevihta naredila nad 3000 K škode na samem drevju. Najhujše je bilo nad Stopičami, Brezovju in Grobelnem. Lansko leto je pobila v tem kraju toča, letos

je divjal vihar. Ubogo ljudstvo pa plačuj še davke od — razdejanih kmetij!

Nemci med seboj. Kar tekmujejo med seboj, kdo bo hujši, namreč v blatenju in sramotenju našega naroda. Pri tem pa si očitajo, da so še premalo radikalni. Kakor znano, so zdaj najradikalnejši takozvani „Vsenemci“, ti stoje zdaj kulturno najbližje Wotanovim bikoglavcem. Njih glasilo so takozvani revolveržurnali po Dolenjem Štajerskem in Koroškem. Nemška ljudska stranka jim ni več dovolj radikalna, njeno glasilo „Grazer Tagblatt“ premalo žuga s sekiro in batom — proč ž njo! — Radovedni smo, kaj pride še za — „Vsenemci“. Morda se povrne „radikalna stranka“ srednjeveških nemških posestnih roparjev, ki bodo kar pri belem dnevu ropali, morili in požigali med Slovenci?

Celjski „Vahtarici“ peša um. V svoji zadnji številki napada na prav nizek način vojaško intendanco v Gradcu, ker je dala nabiti v Celju le slovenske oferte. In da je gorenji naslov popolnoma upravičen, dokazuje trditev imenovanega nemškega lista, ki izvaja iz teh nedolžnih lepakov, da se je pričelo s slaviziranjem avstrijske armade. Če bi pa pisec dotične notice vedel, da je v avstrijski armadi še enkrat toliko Slovanov kakor Nemcev in če ima še količkaj čuta za pravico, uvidi, da bi ne bilo slaviziranje naše armade nič tako hudega, ampak nekaj popolno naravnega in edino pravičnega. „Vahtarica“ seveda tudi ni pozabila, psovati slovenske tiskovine z besedo „Wisch“. No, nas take psovke ne ganejo, povemo pa lahko, da se mora vsakemu poštenemu človeku gabiti tak list, ki ne zna druzega, kakor natolcevati vse to na prav podel način, kar ne nosi — nemškega orla. Obmejne svoje rojake pa obžalujemo, da morajo bíti boj s tako obmejenimi ljudmi, ki vidijo v svoji zagrizenosti le sebe, ne pa tudi svojega bližnjega. Ali pa mislijo Nemci, da smejo biti samo oni na svetu?

Primorsko.

Osebna vest. Suplent na državni gimnaziji v Trstu dr. Ivan Merhar je imenovan za pravega učitelja na tem zavodu.

Umrl je dne 2. t. m. v 84. letu svoje starosti v Tomaju na Krasu Urban Golmajer, bivši župnik in dekan tomajski, častni kanonik, vitez Fran Josipovega reda, častni občan tomajski, ustanovitelj tamošnjega vinarskega društva in dekliške šole „Elizabetišča“. Z umrlim se je ločil mož, ki ima malo primer v duhovskem stanu. L. 1847. je postal duhovnik in od tega časa pa skoro do zadnjega trenutka je bilo vse njegovo življenje polno skrbi, dela in žrtev za narod in človeštvo. V viharnih časih 1848 je prišel, službujoč v Istri, v hudo stisko s sovražnimi Italijani. V Roču so ga Italijani celo obsodili na smrt, a obsodba se ni izvršila. V bedni Istri je moral prestati celo vrsto mučeništev svojega stanu. L. 1853. je prebil težke dneve, ko je razsajala kolera in je moral izvrševati službo pri epidemičnih bolnikih. V Tomaju, kjer je bil 1877 imenovan za župnika-dekana, si je stekel nevenljivih zaslug za versko, narodno in gospodarsko blaginjo občanov. Vrhunec njegovega delovanja je „Elizabetišče“, dekliška šola, katero je sezidal malo ne iz lastne moči in položil ž njo temelj narodni vzgoji domačega ženstva. Pokojnik je bil Slovan z dušo in telesom in je svojo slovansko zavest kazal pri vsaki priliki. Bil je goreč pristaš slovanskega bogoslužja in za njegove vlade se je v tomajski cerkvi n. pr. Veliki teden pelo psalme v slovanskem jeziku. Urban Golmajer je bil možduhovnik, ki je daroval vse, kar je imel, za blagor naroda in o katerem v izpolnjeni meri veljajo zlate Gregorčičeve besede:

Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan.

Slava njegovemu spominu!

Nove torpedovke. Te dni dospejo v Pulj nove avstrijske torpedovke, izvršene na Angleškem. Uvrščene bodo takoj eskadri, ki bo imela vaje ob dalmatinski meji. Hitrost torpedovk je 26 in 29 morskih milj v eni uri.

Nesreče. Na železniški postaji v Nabrežini je pripenjalca vagonov Josipa Lovrenčiča stroj tako hudo poškodoval, da je kmalu nato v tržaški bolnici umrl. — V Soči je utonil vojaški četovodja 7. lovskega bataljona. Nadzoroval je vojake, ki so prali obleko, mejtem pa vkljub prepovedi šel v vodo, da se ohladi. Zabredel je v vrtinec, ki ga je izpodnesel. Izvlekli so ga mrtvega iz vode.

Italijansko gospodarstvo v Istri. Laški občinski zastop v Vodnjanu v Istri je tako lepo gospodaril, da ga je morala vlada razpustiti in izročiti občinsko upravo posebnemu komisarju.

Tržaški magistrat in — poštenje. Za javna dela in osobito za zgradbo nove norišnice je tržaški magistrat 1898. l. dobil posojilo 24 miljonov kron. Ta denar je zdaj pošel, a izkazov ni, za — kaj? Zdaj je magistrat najel novo posojilo za gorenja dela. — Vlada preiskuje sleparijo, pa še ni zasledila — irredentovske blagajne tržaškega magistrata.

Kaj zmorejo italjanski dijaki. Abiturijentje laške komunalne gimnazije so nabrali za „Lego nazionale“ celih 1600 K. Da bi našli med slovenskim dijaštvom svojih posnemovalcev!

Proti laškim svinjam. Pod temi gotovo ne mislimo doslovno naših primorskih irredentovcev, marveč prave četirinožne laške prešiče. Res je namreč, da nam naša ljuba Italija v nobenem oziru ne prinaša druzega ko sitnosti, tako je bilo glede njenih vin za časa vinske klavzule, tako je glede njenih lakotnikov, ki jemljejo našemu trpinu grižljej iz ust in tako je zdaj zopet glede uvoza prešičev iz Italije. Dosedaj se je n. pr. prodalo mnogo domače svinjine v dunajsko centralo. V zadnjem času pa je tega blaga toliko prišlo iz Italije, da je vsled tega padla cena svinjskemu mesu za 4—10 vin. pri kilogramu. Skrajni čas je torej, da naši poslanci energično nastopijo proti laškim — svinjam.

Doma in drugod.

Sodne vesti. Deželnosodni svetnik in načelnik okr. sodišča v Beljaku, Viljem vitez pl. Luschin, je premeščen v Gradec. Deželnosodnim svetnikom so imenovani: dr. Edvard Volčič v Novem mestu istotam; Rihard Marckhl v Celju za Celovec; substituta državnega pravdnika gg. dr. Adolf Roschanz v Mariboru za Celje in J. Spängler, subst. drž. pravd. v Celovcu za istotam. G. Rudolf Tschech v Ljubljani je premeščen v Maribor. Kancelijski asistent v Gorici, g. Rudolf Kovačič, je imenovan pisarniškim predstojnikom pri trgovskem in pomorskem sodišču v Trstu.

† Janez Trdina. V Novem mestu je umrl starešina slovenskih pisateljev, Janez Trdina. Bil je eden tistih redkih naših literatov, ki ni pisal morda iz športa ali samoljubja, ampak iz svojega srca. Zlasti njegove bajke o Gorjancih dišejo naš duh, pisane so iz naroda, če tudi jih morda ne razumeva prav naše širše ljudstvo. Se je pač pokazalo i tu, da ni vse eno, pisati iz naroda in pisati za narod. Trdina je individualnost, katere značaj je krepko zarisan po slovenski narodni duši. — Blag mu spomin

Gremij trgovcev v Ljubljani je prišel slednjič vendar enkrat v slovenske roke. Nemci so vsled tega vsi iz sebe, v svojih časopisih pišejo, da se je zgodil ta preobrat v gremiju le vsled terorizma slovenskega časopisja in živahne agitacije od naše strani. Naj se pomirijo ti gospodje, saj pripoznajo tudi sami, da je bila to edino le dolžnost slovenskih trgovcev. In psovati ljudi, ki so storili le svojo dolžnost? Rajši ne! — Predsednik gremiju je g. I. Knez. Vsi Nemci so izstopili iz odbora, da se prav jasno vidi, da jim ni za stanovsko korist, ampak le za svojo vsenemško politiko.

„Nada“. V Ljubljani se snuje po županovem prizadevanju narodno srečkalno društvo „Nada“. Po pravilih naj bi pripadel del dobička tudi za slovensko, oziroma hrvatsko vseučilišče. Upravo te ustanove naj bi vodil mestni magistrat.

Dve Prešernovi razglednici. Dva mlada slovenska slikarja sta napravila novi Prešernovi razglednici. Saša Šantel je napravil Prešerna pred rojstno hišo stoječega (to razglednico je založil narodni trgovec Jernej Bahovec v Ljubljani), Maksim Gaspari pa je ilustroval na prav idiličen način Prešernov sonetni venec. Šantelju se vidi, da postane dober profesor-slikar, Gaspari pa neusahljiv pesnik-slikar, ki zna odeti našo narodno umetnost z rahlim plaščem svetovne kulture. — Obe razglednici toplo priporočamo. Dobiti jih je komad po 10 vin. v vseh boljših trgovinah.

„Lada“. Po vzgledu srbske, bolgarske in hrvatske umetniške zveze istega imena, želijo ustanoviti tudi Slovenci tako društvo, ki ima edino v praktičnem oziru svoj pomen in je v tem smislu tudi potrebno. Volil se je začasno informacijski odsek treh gospodov, na jesen pa se vrši ustanovni občni zbor. Vse napise je nasloviti na: akad. slikar Hinko Smrekar, Kranj. — Po našem mnenju je društvo pomembno le za prave izvršujoče umetnike.

Popustek na zemljiškem in hišnem davku, znižanje pridobninske glavne vsote in določilo pridobninskega davka od podjetij, zavezanih javnemu dajanju računov za leto 1905. Po ukazu c. kr. finančnega ministrstva z dne 24. junija 1905. št. 42.694, se je v smislu členov IV. do XI. postave z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220 za leto 1905, 1. popustek na zemljiškem davku na 15 odstotkov in na hišnorazrednem in hišnonajemniškem davku na 12 ½ odstotka določil; 2. je ostalo znižanje pridobninske glavne vsote kakor pretekla leta, ter se je 3. določilo davčno merilo za § 100 odstavek 1 in 5 omenjene postave o neposrednih osebnih davkih navedene, javnemu dajanju računov zavezana podjetja na 10 odstotkov.

Nekateri naročniki nam še niso poslali naročnine za drugo poluletje, da, nekaj je celo takih, ki so še za prvo poluletje na dolgu. Prav nujno prosimo vse, da blagovole storiti to čim prej, ker je popolnoma naravno, da nam ni mogoče pošiljati „Našega Lista“ zastonj. Mi vemo, da tega tudi nihče ne zahteva. Vse somišljenike pa prosimo, naj razširjajo naš list po vseh svojih močeh. Dajajte prebrane številke čitati še drugim!

Zračenje stanovanj. Sestavine, ki tvorijo zrak, se izpreminjajo pri vsakem vdihavanju, kar jih ne porabijo pljuča, da osvežijo kri. Kar zopet izdihavamo, imenujemo ogljikovo kislino. Te napravi v eni uri odraščen človek 22·6 *l*, šolski učenec 10 *l*, sveča iz stearina 5 *l*, petrolejska luč 60 *l*, plinova luč 100 *l*, to pa odtod, ker se napravi tudi pri gorenju ta plin. Zdravstveno je torej priporočati, da skrbimo za prezračenje svojega stanovanja kar mogoče velikokrat, kajti vsaka večja množina ogljikove kisline je zelo škodljiva zdravju, posebno pljuča trpe zelo. Na vsako uro mora dobiti zaprt prostor vsaj 32 *l* svežega zraka, če nočemo, da imamo ogljikove kisline v manjšem razmerju kakor 1 : 1000, kar je le na kvar našemu zdravju.

Človek in visoke gore. Narava, vsa ta veličastnost in njena moč mika človeka, da bi si ogledal vse mogoče kraje na svetu. Bog zna, kaj bi se človeku vsega ne odprlo, če bi mogel letati kakor ptica in kamor bi le hotel. Ali zrak, ki postaja vedno redkejši, čim višje smo nad morjem, onemogoči vsak tak poskus. 10.000 frankov (1 frank = 90 h) je razpisanih, komur se posreči priti na najvišjo goro na svetu. Ali vsak tak poskus je dokazan kot nemogoč, kajti najvišja gora v pogorju Gavrizankar (Azija) meri blizu 9000 *m*. Vsako življenje pa se neha pri višini 8600, človek umrje že veliko prej. Že pri visočini 6000 *m* so pričeli bljuvati ljudje, ki so se vozili po zrakoplovih, kri, ki jim je silila tudi iz nosa in ušes. Kdor pa je bolan na srcu, ne prenese niti visočine 3—4000 *m*. Znano je o nekem na srcu bolnem, ki se je podal na najvišjo Švicarsko goro Mont Blanc, pa ga je zadela na vrhu srčna kap in bil je na mestu mrtev. Tudi žila nam bije vedno močneje, čim višje smo nad morjem. Ob morju bije normalnemu človeku žila 82 krat, pri višini 4000 *m* že 141 krat!

Kaka bodi pitna voda. Pitna voda mora imeti dober okus, brez barve in duha, temperaturo naj ima 8—10° C. Kemično čista voda (aqua destillata) je našemu zdravju škodljiva.

Proti stenicam. Da bi imel pri sebi Jurčičev „Doktor Zober“ sledeče sredstvo, mirno bi prestal celo noč in ne bi ga mučile — stenice. Ker se drži ta zoprni mrčes najbolj v razpokah na zidu in v špranjah v postelji, namaži te z mastjo, ki jo vzameš na konec noža in je sestavljena iz enega dela svinjske masti in iz dveh delov klorovega apna (Chlorkalk). To je po izpovedi takih, ki so je poskusili, sredstvo, ki odpomore, ko je odpovedalo že vse drugo. Ker pa ima klorov apnenec neprijeten duh in duši včasih majhne otroke (če tudi ni niti v najmanjšem zdravju škodljiv), priporočamo še eno sredstvo: raztopi v topli vodi galuna kar se največ more in namaži ž njim vse razpoke in špranje na zidu, pri posteljah, na tleh, pri vratih itd. Dobro je tudi, če pomažeš ves zid z galunovo raztopino.

Uboga sorodnica. Ljubeznjiv oče je belgijski kralj. Poroča se, da proda njegova hči, grofica Lonyay v Parizu svojo nakitnino. Med drugim se vidi tu pajčolan, ki ga je imela grofica Štefanija pri poroki s carjevičem Rudolfom, darila visoke gospode izza časov, ko je belgijska kraljevska hči mislila, da postane cesarica Avstrije. Morda se odločijo njeni sorodniki ali stari znanci pokupiti te stvari nazaj. No, tedaj ko so se belgijski kraljevski hčeri na ljubo delali slavnostni izprevodi, pač ni mislila, da bo morala kedaj svoje imetje javno prodajati. — Imajo pač slab spomin za obubožane sorodnike Koburžani!

Najbogatejši ljudje na svetu. Kakšna premoženja so se nakupičila v zadnjih desetletjih posameznim osebam, razvidimo iz naslednje liste, sestavljene od Angleža James Burley, ki je sestavil seznam 100 najbogatejših ljudi. Svoj rezultat je obelodanil v pariškem „Figaro.“ Kot prva bogataša v novejšem času imenuje J. Beita v južni Afriki in dediča umrlega kineškega kamelarja Li-hung-čanga, ki imata vsak skoro dva in pol tisoč miljonov kron. Za njima pride južnoafrikanski bogataš J. B. Robinson, ki ima

1900 miljonov kron. Za tem pride Amerikanec, ki ima „samo“ 1200 miljonov kron. Amerikanec Waldorf Astor in ruski knez Demidov premoreta „le“ 960 miljonov kron. Izmed amerikanskih „Krezov“ Andrew Carnegie, William Rockefeller in W. Vanderbilt premore prvi 600 miljonov, ostala vsak le po 500 miljonov kron. 360 miljonov kron se pripisuje: J. Astorju, P. Morganu, angleškemu Rothschildu, vojvodu Westminsterškemu in Amerikancu W. Whitneyju. Sledeči imenujejo le 330 miljonov kron svoje premoženje: Nadvojvoda Friderik na Dunaju, baron Heine v Parizu, baron Albert pl. Rothschild na Dunaju in njegov sorodnik A. pl. Rothschild v Parizu, angleški lord Iveagh, gospa J. Consinko v Chile in Amerikanec Jay Gould. Knez Lichtenstein premore „samo“ 330 miljonov kron. Z 240 miljoni kron premoženja jim slede: Anton Dreher v Švehatu pri Dunaju, gospa H. Green v Nju-Yorku, njen rojak James H. Smith, vojvoda Devonskirški v Londonu. Kot „revnejši“ so označeni še živeči ali že umrli kapitalisti: Grof Henckel-Donnersmark, knez Pleß in A. Krupp v Nemčiji, grof pl. Derby na Angleškem in Amerikanec A. G. Vanderbilt in John Smith. Premorejo po 223 miljonov kron. Po 196 miljonov kron imajo: V Avstriji bivši nadškof v Olomucu, knezi Esterhazy in Schwarzenberg, E. pl. Rothschild v Parizu in Armour iz Amerike, „kralj mesa“ imenovani Clark Hagenmayer, J. Mackay in K. Spreckels. Premoženje A. pl. Rothschilda v Londonu in Johna J. Magee v Guatemala zaznamenuje se z 168 miljoni kron. Angleški vojvoda iz Northunberlanda in belgijski vojvoda iz Arenberga imata po 144 miljonov kron. Med 100 in 120 miljoni kron premorejo: v Avstriji knez Montenuovo, umrli baron Leitenberger. Nadalje je uvrščenih v tej skupini 11 Amerikancev, 6 Angležev, 2 Rusa, 1 Francoz in 1 Italjan. Manjka še seznam „proletarcev“, ki imenujejo manj kot 100 miljonov svoje premoženje. Med te spadajo udje vladajočih rodovin i. dr. Izmed cerkvenih dostojanstvenikov se žal iz te liste ničesar ne izve. Na 69 oseb v tej statistiki imenovanih pade skupno premoženje več kot $2^3/_4$ tisoč miljonov kron. Da bi se ta vsota razdelila med vse prebivalce Avstrije, dobil bi vsak prebivalec 875 kron. Če primerjamo to nakupičenje premoženja in na drugi strani to brezmejno siromaštvo, vidimo, kako krasno izgleda v kapitalistični „Gesellschafts-Ordnung“.

Drvar Miha.

Črtica. Spisal M. V.

I.

V gozdu, na samem, pol ure od vasi oddaljena je stala mala kočica drvarja Mihe.

Iz starih debel so bile zbite stene, razpoke so bile zamazane z ilovco, na kateri se je naselil mah. Streha je bila istotako porasla z vsemi zemeljskimi mahovi, tuintam je štrlel v stran konec veje, ki jo je odsekal pred leti naš Miha na kakem borovcu. Vsekako je bila ta koča nekaj čudovitega.

Tak dom je imel naš drvar. Skozi stara, polomljena in vegasta vrata se je prišlo v kočo, v prostor, ki je bil kuhinja, obednica in spalnica ob jednem — vsprejemnice ni potreboval.

Kuhal je drvar v kotu, dim je odhajal skozi luknjo v steni. V drugem koncu je stala stara postelja, poleg nje mogočna hrastova miza in — in pri koncu smo s hišno opravo. Na žeblju je še visel molek z velikanskimi jagodami, ki ga je podedoval Miha po svojem očetu — in nekje je imel zataknjeno trsko, s katero si je svetil.

Zjutraj, ko je pogledalo zlato solnce izza gora, je vstal Miha, povžil boren zajtrk, zmolil nekaj očenašev, naredil pobožno križ po širokem obrazu, posegel v kot po sekiro in odšel . . .

Doli s hriba pa so odmevali dan na dan udarci njegove sekire.

Nekaj korakov pod njegovo kočico, ki je stala pod hribom, je peljala v senci mogočnih dreves široka cesta. To cesto je premeril vsako nedeljo in praznik Miha s svojimi dolgimi koraki.

Tako je samotaril tu gori že dolgo, dolgo. Bil je popolnoma zadovoljen s samim seboj in živel je prav srečno. Oče in mati njegova sta že dolgo počivala na vaškem pokopališču v hladni zemlji. Vsako leto o Vseh svetih je obiskal drvar njiju grobova in ljudje pravijo, da mu je takrat, ko je klečal pri gomili svojih dragih, zdrknila solza za solzo doli po zarjavelem licu.

Ženil se ni bil nikoli, ostal je samec; trdil je večkrat, da tako najboljše živi.

Rano se mu je zresnil obraz v tej puščavi, govoril ni skoro z nikomur, delal je pridno dan na dan in pa molil.

Solnce je s prvimi žarki pogledalo v dolino. Drvar Miha je sedel na pragu in molil. Izza vrat je potegnil sekiro in vstal.

Bil je lep dan. V daljavi je drdral voz, vedel je, da pride pošta. Pogled mu je nehote ušel na cesto.

„Ježeš Marija!“ vzklikne in se spusti po strmi cesti. Sekira mu je odpadla; tam v nizkem jarku je ležal človek in njegova kri je pojila hladno zemljo.

V istem trenotku, ko se je pripognil k mrtvecu, se je prikazal izza ovinka poštni voz. — — — —

II.

Dobro uro pozneje sta zabliščala po cesti bajoneta dveh orožnikov. Miha ju je videl že od daleč, čakal je mirno. Ko sta ga prijela, je osupnil sicer prvi hip, nato pa se je dal brez upora ukleniti.

Ko je potem stopal v sredi orožnikov skozi vas, so gledali ljudje začudeni za njim in marsikdo je zmajal z glavo. On pa je stopal čisto mirno, s trdnim upanjem, da se mu ne more ničesar zgoditi.

Težko je bilo poštenemu možu, ko je prestopil prag ječe. Potem pa se je začela preiskava. Po dolgih dveh mesecih je bil postavljen pred porotnike. Jedina beseda, ki jo je izrekel, je bil odgovor na vprašanje, ali je ubil onega tujca ali ne.

Ko je rekel, da ne, mu ni verjel nihče; saj so bili tu neovrženi dokazi njegove krivde. Videli so ga ljudje v poštnem vozu, ko je klečal pri mrtvecu, blizu tam je ležala v krvi sekira — — —

Porotniki so izrekli, da je kriv in po postavah je bil obsojen na smrt. To mu je otemnilo nekoliko um. Smrtna sodba je šla h cesarju v potrjenje.

In prišlo je pomiloščenje — dvajset let ječe . . .

Nekaj mesecev pozneje se je oglasil pri sodišču zanikern, razcapan človek. Na njegovo zahtevanje so ga vedli pred preiskovalnega sodnika. Tam je izpovedal, da je on pravi krivec, da je on morilec onega tujca — — — — — — — — — — — — — —

III.

Drugi dan potem, ko je bil izpuščen iz ječe, je zopet sedel na pragu svoje koče in molil. Kako se je bil izpremenil. Lica so mu upala, lasje posiveli.

Segel je zopet v kot po sekiro in počasi odkorakal v hrib . . .

Kmalu potem so odmevali znani udarci po gozdu. Drevo — velikanska bukev pa se je začela nagibati . . .

In tako čudno mu je postalo naenkrat pri srcu. Zdelo se mu je, da ga zasledujejo ljudje, da ga hočejo ubiti.

Stegnil se je. Nekaj časa je zopet mirno sekal. Drevo pa se je nagibalo in nagibalo.

Tu ga zapusti razum.

„Ubijte ga, morilca!“ je vpilo vse krog njega, roka mu je omahnila.

Glejte tu — izza drevja ga hoče nekdo, — palico vihti, — drevje mu grozi — — —

Veje padajoče bukve so zašumele. Drvar se je stresel.

Njegove krvave oči so prestrašeno begale po gozdu. Zdelo se mu je vse tako grozno. Ustnice so se mu poslinile, na obraz mu je stopil izraz blaznosti.

Glej, — tam vihti nekdo sekiro nad njim . . .

Drvar odskoči — — —

V istem hipu je padlo težko deblo po njegovi glavi, objela ga je noč.

Po mahu je curjala kri ubogega drvarja. On pa je ležal z razbito črepinjo pod težkim deblom — — — žrtev „pravice“ . . .

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1·50, po pošti K 1·60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1·10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1·20, à la ogrske, trde po gld. 1·50, ogrske fine po gld. 1·80, kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka, **brinovec** pristen, liter od 70 kr. do gld. 1·20., **brinov cvet** liter gld. 1·50.

To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

15 **Janko Ev. Sirc v Kranju.**

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM pristen le s trgovskosodno registr. zeleno varstveno znamko z nuno.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napenjanje, telesno zaprtje, influenco, za rane, zobne bolečine itd. Poštnine prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštnino, poštno spremnico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3·60. Pristno le iz **lekarne „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi** pri Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenejo vsaki pošiljatvi balzama zastonj ali pa se na željo posebej dopošljejo. 19

Naročajte in razširjajte „Naš List“!

Vsak dobi en mesec dni **brezplačno**

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“ in „Ježa“,
kdor kupi 1 kg ekstrakta **„Panonski biser“**

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“,
kdor kupi 2 kg ekstrakta **„Panonski biser“**

„Naš List“, „Sl. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,
kdor kupi 3 kg ekstrakta **„Panonski biser“**

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo

najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost! **Izvanredno nizka cena!**

1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron, 3 kg kron 7·20, 5 kg kron 11·50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1·20 in 5 kg-ne za K 1·60 franko nazaj. 5

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poštnina, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo.

V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač

„Abstinencija“

Ljutomer Štajersko.

Izdajatelj in odgovorni urednik Hinko Sax.

Lastnina in tisk tiskarne A. Slatnar v Kamniku.